

GEMEENTE NISSEWAARD

Gemeentelijk monument

Nummer: NSW04
Status: Aangewezen
Aanwijzing: 18 februari 2020

Naam: De Leeuw van Putten
Perceel: E 5003
Adres: Noordeinde 93-95
Postcode: 3201 AK
Plaats: Spijkenisse
Bouwjaar: 1881
Architect: J. Paul
Bouwstijl: Neoclassicistische stijlkenmerken; Waterstaatsstijl

Een goed bewaard gebleven markant gemaal dat door zijn situering aan het einde van de dijk en deels in het water van de boezem zijn functie in de waterhuishouding van het omringende gebied illustreert. Oorspronkelijk gebouwd als stoomgemaal, in 1945 geëlektrificeerd.

Het is een eenlaags complex ontworpen op een rechthoekige bijna vierkante plattegrond. Het gebouw bestaat uit drie delen. De eerste twee delen zijn smal en staan met de lengteas parallel aan de straat en de Vierambachtenboezem. Ze zijn beiden voorzien van een zadeldak en tuitgevels. Hier waren woonhuis, kantoor, werkplaatsen, kolenopslag en de stoommachine die ooit de pompen aandreef ondergebracht. Het derde deel is breder en staat met de lengteas haaks op de twee andere delen. Ook dit deel heeft een zadeldak met aan één zijde een tuitgevel. De andere zijde sluit aan op het dak van het naastgelegen smalle deel. Dit deel, dat min of meer boven de boezem staat, is het eigenlijke pompgebouw.

De gevels bestaan uit schoon metselwerk op een natuurstenen, licht risalerende plint. Met uitzondering van de gevel van het pompgebouw die 'uitkijkt' op het Noordeinde worden alle gevels geopend door hoge rechthoekige vensters voorzien van een licht getoogde strekse boog. De vensters hebben ijzeren kozijnen met een zesruits onderraam en een drieruits bovenraam. De gevel aan de zijde van de Molenlaan is voorzien van een grote dubbele houten deur afgesloten door een zware licht getoogde strekse boog. Deze deur verleende wagens toegang tot de achterliggende werkplaats en stoommachine. In de smalle tuitgevels bevindt zich hoog in de gevel ook telkens één rond venster met ijzeren kozijn. De gevels zijn onderverdeeld door gestucte pilasters; ook op de hoeken bevinden zich gestucte pilasters. De gevels aan de zijde van de Schenkelweg zijn wat rijker gedecoreerd dan de overigen. De vensters zijn hier voorzien van een geprofileerde licht getoogde lijst waarvan de aanzetten zich bevinden ter hoogte van de tussendorpels. De ronde venster hoger in de gevel zijn rondom voorzien van een geprofileerde lijst. De gevel van het pompgebouw aan de zijde van het Noordeinde bezit drie blinde vensters die zijn voorzien van eenzelfde licht getoogde boog als de vensters aan het Noordeinde. Boven de vensters zijn twee vlak gestucte velden met geprofileerd lijstwerk aangebracht. In de bovenste, de kleinste, staat '1881' en in de onderste staat 'DE LEEUW VAN PUTTEN'. Op de tuit is een kleine liggende, natuurstenen leeuw geplaatst. Aan de zijde van de Vierambachtenboezem stond tot aan de jaren vijftig van de twintigste eeuw een hoge gemetselde schoorsteen op een zware voet. Na de elektrificatie verloor deze zijn functie en werd uiteindelijk gesloopt. De Leeuw van Putten bezat ook twee kleine loodsen op de dijk (Noordeinde 64 en 66, thans gesloopt) die werden gebruikt om een forse voorraad kolen op peil te houden om te voorkomen dat het gemaal zonder brandstof kwam te zitten bij perioden met extreme neerslag.

Het is een bijzonder fraai en goed bewaard gebleven voorbeeld van utiliteitsbouw in Waterstaatsstijl aan het einde van de negentiende eeuw met een zeer beeldbepalende uitstraling. Het geeft een heel goede indruk van de bebouwing, stijl en functie van dergelijke gemalen aan het einde van de negentiende eeuw in het polderlandschap van Spijkenisse en Zuid-Holland.

Monumentwaardige gebouw vanwege de architectuur-, bouw- en cultuurhistorische waardering.